

תוכנית תורת המדינה "בונים מדינה עם נשמה"

5 רוב ישראל

1. הגדרת מלכות על כל ישראל

1. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף לו עמוד א

ואמר רבה בריה דרבא ואיתימא רבי הלל בריה דרבי וולס: מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד. - ולא? הא הוא יהושע! - הוא אלעזר. - הוא פנחס! - הוא זקנים. - הוא הוא שאול! - הוא שמואל. - הוא נח נפשיה! - כולו שניה קאמרינן, - הוא הוה דוד! - הוא עירא היאירי. - הוא נח נפשיה! - כולו שניה קאמרינן. - הוא הוה שלמה! - הוא שמעי בן גרא. - הוא קטליה! - כולו שניה קאמרינן. - הא הוה חזקיה! - הוא שבנא. - הוא איקטיל! - כולו שניה קאמרינן. - הוא הוה עזרא! - הוא נחמיה בן חכליה.

תוספות מסכת סנהדרין דף לו עמוד א

והא הוה חזקיה - אית ספרים דלא גרס ליה דחזקיה לא היה מושל על כל ישראל שכבר גלו עשרת השבטים ועוד דשבנא רשע היה ולא ממניינא הוא ותדע דכי פריך הוה דוד לא משני הוה אחיתופל שקראו דוד אלופו ומיודעו כיון דרשע הוה אינו מן המנין וקצת קשה דלא משני הוה מפיבושת שהיה מבייש פני דוד בהלכה (ברכות ד' ד.).

2. מהר"ם מלובלין מסכת סנהדרין דף לו עמוד א

בתוס' ד"ה והא הוה חזקיה וכו' לא היה מושל על כל ישראל שכבר גלו עשרת השבטים מקשים העולם אם כן מאי קאמר מימות משה ועד רבי וכו' והא בימי רבי ג"כ כבר גלו עשרת השבטים ואף על גב דגם שבט יהודה ובנימין כבר גלו איכא למימר דרבי היה מושל על כל גלות שני דהיינו יהודה ובנימין אבל י' שבטים שגלו לחלח וחבור לא שייך למימר שהיה ר' מושל עליהם וכן הא דפריך בתר הכי והא הוה עזרא וכן הא דקאמר מימות רבי עד רב אשי הא בימי עזרא ורב אשי כבר גלו י' שבטים ונראה לי דלא קשה מידי משום דבימי עזרא ורבי ורב אשי לא היו העשרת השבטים בימיהם נמצאים כלל כי כבר נתבטלו וגלו קודם חורבן בית ראשון ומאז והלאה לא היו נמנים בכלל מלכות ישראל רק יהודה ובנימין שנשארו והם הם היו לבדם בימי עזרא ובמלכות בית שני ובימי רבי ורב אשי והן היו נקראין באותן הזמנים כלל ישראל ולכך שפיר הוה שייך לומר על עזרא ורבי ורב אשי תורה וגדולה במקום אחד אבל חזקיה דבתחלת מלכותו עדיין לא גלו הי' שבטים ובימיו גלו ונתבטלה מלכותם ולכך ס"ל למקצת דלא למנות את חזקיה לומר עליו שהיה בימיו תורה וגדולה במקום אחד וק"ל:

3. ערוך לנר מסכת סנהדרין דף לו עמוד א

ולפענ"ד נ"ל ע"פ מה דאמרינן ערכין (לג א) דעשרת השבטים ירמיה החזירן ויאשיהו בן אמון מלך עליהם ולכך נהגו שמטות ויובלות דשפיר מקרי כל יושביה עליה ע"ש ואף שעדיין נשארו מהם שלא חזרו כמש"כ רש"י לקמן (קי ב) בד"ה עשרת השבטים מ"מ כיון דכל השבטים חזרו אף שיחידים נשארו עדיין מ"מ מקרי כל יושביה עליה דהגע עצמך דכי אם ישבו יחידים מישראל בחו"ל לא יהיו יובלות נוהג והרי עכ"פ מוכח דלאחר יאשיהו מקרי כל יושביה עליה וא"כ שפיר מלך רבי ור"א על כל ישראל אבל חזקיה שמלך קודם יאשיהו לא מלך על עשרת השבטים ולכן לא מקרי לגביה תורה וגדולה במקום אחד: